

3. Лозко Г. Українське народознавство. – К.: Зодіак; ЕКО, 1995. – 520 с.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
5. Павлюк С.П., Горинь Г.Й., Кирчіва Р.Ф. Українське народознавство: Навч. посібник. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.
6. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання / Ю. Руденко. – К: вид-во ім. О. Теліги, 2003. – 328 с.
7. Шевченко, Н. О. Використання елементів народознавства у практиці сучасних ДНЗ. Дошкільна освіта у сучасному освітньому просторі: актуальні проблеми, досвід, інновації. – Харків: ХНПУ – 2015 – 220 с.

УДК 373.2.015.31:746.35

Л. Старовойт,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
L.Starovoit,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

РОЛЬ АПЛІКАЦІЙ У ВСЕБІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

THE ROLE OF APPLICATION IN THE COMPREHENSIVE DEVELOPMENT OF CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE

Анотація. У статті розкрито виховні та розвиваючі можливості аплікації у роботі з дошкільниками. Виділені положення, що розкривають зміст, природу творчості в процесі виготовлення аплікації.

Abstract. The article reveals the educational and developmental possibilities of application in working with preschoolers. Selected provisions that reveal the content, the nature of creativity in the process of making the application.

Ключові слова: розвиток, аплікація, дошкільне виховання, декоративно-ужиткове мистецтво.
Key words: development, application, preschool education, decorative and applied art

Постановка проблеми. Художня освіта передбачає розуміння специфіки мистецтва, особливостей кожного його виду, системи зображувальних засобів, знання художніх критеріїв окремих жанрів. Треба мати також певну психологічну підготовку, пов'язану з розвитком пізнавальних здібностей, емоційно-вольової сфери, цікавістю до мистецтва і потребою в ньому. Останнє особливо важливе, оскільки оволодіти навиками розуміння художніх творів без бажання вчитися цього неможливо. Таким чином, підготовку дитини до повноцінного сприймання творів мистецтва не можна зводити до вузької практичної діяльності, її набувають у процесі збагачення духовної культури, загального розвитку особистості.

Аналіз наукових публікацій. Художньо-практична діяльність є важливою в навчанні і вихованні школярів, сприяючи гармонійному розвитку особистості, основні аспекти якої висвітлені в роботах О.Бондаревської, В. Кузіна, Б.Ліхачова, Б.Неменського, М. Ростовцева та інші. Для вивчення стану художньо-практичної діяльності молодших школярів як основи художньо-образного мислення учнів ми звернулися до наукових праць О.Башілової, Р.Бессет, І.Ветлугіної, Г.Кеншенштейнера, Т.Комарової, О.Мелік-Пашаєва, Б.Неменського, Ю.Полуянова, О.Рожкової, Є.Шорохова, Т.Шпікалової та інші.

Проблемі заохочення школярів до культурної спадщини через мистецтво присвячені дослідження Є.Антоновича, В.Зінченко, В.Лебедко, Б.Неменського, О.Хворостова, Є.Шорохова,

Т.Шпікалової. Пошуку методів розвитку художньо-образного мислення засобами мистецтва присвячені дослідження М.Ломаєва, Л. Масол, Г. Падалки, О.Рудницької та ін.

Мета статті – розкрити естетико-виховний потенціал аплікації у всебічному розвитку дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Аплікація як вид декоративної творчості має велике значення для навчання й виховання дітей дошкільного віку. Вона сприяє формуванню й розвитку багатьох особистісних якостей дитини, її психічних і естетичних можливостей. У сучасних педагогічних і психологічних дослідженнях доводиться необхідність занять образотворчою діяльністю з метою розумового, пізнавального, творчого розвитку, виховання естетичного смаку, моральних якостей, працелюбності у дитини дошкільного віку. Цей процес особливо помітний у різних видах практичної діяльності: формуються узагальнені способи аналізу, синтезу, порівняння й зіставлення, розвивається вміння самостійно знаходити способи рішення творчих завдань, уміння планувати свою діяльність.

У процесі створення аплікації важливо звертати увагу дітей на мінливість форм, квітів (стигла – не стигла ягода, рослини в різні пори року), різне просторове положення предметів і частин (птаха сидить, літає, клює зернятка; рибка плаває в різних напрямках, тигр п’є воду тощо). Щоб робити аплікації необхідно докладати зусилля, опанувати вміннями клеїти, вирізувати, малювати предмет тієї чи іншої форми і будови, а також оволодіти навичками поводження з ножицями, з олівцем і пензлем, з глиною і пластиліном. У результаті засвоєння умінь і навичок призводить до розвитку таких вольових якостей особистості, як увага, наполегливість, витримка.

Дитяча аплікація може бути рваною, що особливо подобається дітям, тобто ножиці не використовують взагалі. Цікавий і корисний варіант геометричної аплікації. Навіть якщо дитина вивчила фігури, повторити пройдене не буде зайвим. Наклеїти одношарову композицію, звичайно, простіше. Але багатошарова виглядає набагато ефектніше і яскравіше. Така аплікація може служити прикрасою дитячої кімнати не гірше спеціальних дитячих вінілових наклейок.

Як показують наукові дослідження й досвід педагогів-практиків, творчі здібності виявляються з п'ятого року життя, але це зовсім не означає, що до цього моменту їх не слід розвивати. Навпаки, чим раніше дитина навчиться спостерігати, пояснювати незвичайне, дивуватися оточуючим явищам, предметам, експериментувати, тим ґрунтовніше підготується до прояву власних творчих здібностей. Творчість багато в чому визначається вмінням по-різному висловлювати свої почуття та уявлення про навколишній світ. Для цього слід навчити дитину бачити предмет з різних боків, формувати вміння враховувати різні ознаки предмета, створювати образ. Необхідно, щоб дитина не тільки вільно фантазувала, а й спрямовувала свою фантазію, творчі здібності на вирішення різноманітних завдань.

Виховання та розвиток дитини засобами аплікації можливе за умов накопичення вражень про навколишній світ під час виконання різних видів діяльності. Це дасть дитина змогу зацікавиться процесом художньо-творчої діяльності (гра, малювання, конструювання, гра на шумових та музичних інструментах, співи й танці, театралізована діяльність, читання та розігрування сюжетів знайомих літературних творів, складання віршів чи казок, праця, ліплення, аплікація, ігри з геометричними фігурами або графічними символами, експериментування тощо). Сформувавши в дитини інтерес до будь-якого (або декількох) видів діяльності, ми зможемо захопити вихованця процесом творчості.

Іноді діти не можуть самі визначити, що їм дійсно подобається. Щоб визначити це, необхідно спостерігати за дитиною, коли вона діє самостійно, та спробувати дати відповіді на запитання: «Чим зайнята дитина?», «Чи проявляє вона самостійність у доборі матеріалів для діяльності?», «Чи вміє запросити до діяльності товаришів?», «Чи проявляє дитина наполегливість у досягненні поставленої мети?», «Чи отримує дитина задоволення від самого процесу діяльності?», «Чи наявні в обраній дитиною діяльності продукти творчості?».

Для виховання та розвитку дітей засобами аплікації необхідно створити відповідні умови, що впливають на позитивний стан та спричиняють прояв у дошкільників розумової активності, витримки, саморегуляції. Насамперед це стосується належного психологічного оточення. Також слід пам'ятати про наявність необхідних для творчої діяльності матеріалів. Вони завжди мають бути

доступними для дитини. При цьому не важливо, яким чином дитина буде їх використовувати (за власним призначенням чи якимось інакше). Головним є факт дії, власне експериментування, пізнання властивостей, способів дії з тим чи іншим предметом або матеріалом.

Серед шляхів розвитку пізнавальної активності, самостійності дітей під час виготовлення аплікації ученими підкреслюється необхідність використання у роботі з дошкільниками різноманітних завдань: навчальних, розвивальних, пізнавальних, інтелектуальних, трудових і творчих.

Педагогічна цінність аплікаційних робіт на заняттях полягає у тому, що твори цього виду мистецтва дозволяють виховувати у дошкільників відповідну культуру сприймання матеріального і духовного світу, сприяють формуванню естетичного ставлення до дійсності, допомагають глибше пізнати художні засоби інших видів мистецтва, сприяють розвитку творчих здібностей.

Найбільш ефективною і діяльною формою ознайомлення дітей з аплікацією є практична робота дітей на заняттях з художньої праці. Причому така форма роботи сприяє не лише розвитку технологічних навичок, а й дозволяє відчувати кожній дитині радість від того, що у неї з'явилося уміння робити гарні і корисні речі, відчувати себе майстром.

Під час виконання творчих завдань дошкільники набувають впевненості в тому, що вони можуть самостійно з початку і до кінця створювати гарні і необхідні у побуті речі. Адже формування у дітей уміння розбиратись в тому, що добре і що погано в художньому відношенні є основою для подальшого розвитку їх творчих здібностей, естетичного смаку і загальної художньої культури.

Заняття аплікацією сприяють розвитку математичних уявлень. Дошкільнята знайомляться з назвами та ознаками найпростіших геометричних форм, отримують уявлення про просторове положення предметів та їх частин (ліворуч, праворуч, у кутку, в центрі тощо) і величин (більше, менше). Ці складні поняття легко засвоюються дітьми в процесі створення декоративного візерунка або при зображенні предмета по частинах. У процесі занять у дошкільників розвиваються почуття кольору, ритму, симетрії і на цій основі формується художній смак.

Аплікація є видом художньої діяльності, яка має великий педагогічний потенціал щодо всебічного розвитку дитини – розумового, морального та є потужним двигуном у вихованні дитини, а також розвитку творчих виявів дитини та її соціального розвитку. Науковці виокремлюють різні складові виховання, усі вони можуть бути зrealізовані засобами аплікації.

У процесі художньо-конструктивної діяльності дошкільників реалізуються різноманітні завдання розумового виховання. Займаючись аплікацією, діти набувають знань про навколишній світ, перш за все – про призначення предметів, їхні якості й властивості, про життя людей та їхню трудову діяльність тощо. Вихователь цілеспрямовано формує систему знань дітей про явища дійсності, предметне оточення, відображає істотні залежності та зв'язки, у тому числі – у галузі безпосередньої художньо-продуктивної діяльності. З урахуванням вікових можливостей мисленнєвої діяльності, під цілеспрямованим керівництвом педагога діти здобувають знання про предмети: їх призначення, якості (форма, розмір, колір), властивості, а також матеріали, з яких вони виготовляються, тощо [4,с.192].

Аплікація у процесі художньої праці сприяє формуванню у дошкільників умінь і навичок розумової діяльності. У процесі засвоєння знань у дітей формуються способи сприймання (уміння спостерігати, розглядати, обстежувати предмети, які слугують зразком для виконання роботи або надаються для ознайомлення), розвиваються пізнавальні процеси (мислення, увага, пам'ять, мовлення). Засвоюючи елементарні уявлення про властивості різних матеріалів, дитина пізнає, що з них можна виготовити речі, використовуючи для цього різноманітні інструменти, способи з'єднання деталей (приклеювання, пришивання, плетіння тощо). Аплікація сприяє розвитку розумових здібностей дитини – кмітливості, критичності, допитливості, вдумливості. Аплікація має велике значення в розвитку естетичного смаку, відчуття, творчого мислення дітей, так як за своїм характером є художньою діяльністю.

Висновки. Таким чином, аплікаційні роботи на заняттях з художньої праці сприяють формуванню у дошкільників знань, умінь, навичок, почуттів, інтересів, потреб, оцінок і смаків, які реалізуються в естетичній діяльності дитини. Виготовлення аплікації з дітьми дошкільного віку

сприяє формуванню у них наполегливості, працелюбства, дає поняття про симетрію, ритм, композицію, кольорове співвідношення, сприяє формуванню художнього смаку. Тому постає потреба у розгляді особливостей організації занять з аплікації у дошкільному навчальному закладі.

Література

1. Старовойт Л.В. Аплікація як засіб всебічного та гармонійного розвитку дошкільників / Л.В. Старовойт// Zbiór raportów naukowych. „Pedagogika. Nauka wczoraj, dzis, jutro (30.05.2015 – 31.05.2015) – Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. – P.9-11
2. Starovoit, L. V. (2015). Khudozhnye konstruyuvannya z paperu ta kartonu [The artistic design of paper and paperboard]. Vinnytsya: FOP Korzyn D. Ju., 168.

УДК. 37.013

М.Суліценко,

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницького державного педагогічного університету

Імені Михайла Коцюбинського

M.Sulitsenko,

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi

State Pedagogical University

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА

FEATURES OF APPLICATION OF PROJECT ACTIVITY AT ART LESSONS

Анотація. У статті проаналізовано специфіку та особливості застосування проектної діяльності на уроках мистецтва для дітей молодшого шкільного віку. Розглянуто та проаналізовано питання навчання за умови проектної діяльності, як освітній процес таких дітей.

Abstract. The article analyzes the specifics and features of the application of project activities in Art lessons for children of primary school age. The issues of education under the condition of project activity as an educational process of such children are considered and analyzed.

Ключові слова: проектна діяльність, школа, урок, навчання, дитина молодшого шкільного віку, педагогіка партнерства, система пізнання, мистецтво.

Keywords: project activity, school, lessons, teaching, child of primary school age, pedagogy of partnership, cognition system, Art.

Актуальність проблематики. Динамічні кардинальні зміни в системі освіти України, новий виток яких розпочався останнім часом зумовлені утвердженням демократичних процесів, загальними реформами в суспільстві, а особливо в освітній сфері, який показав нам що потребує нових систем навчання дітей більш інтегрованих в сучасне життя.

Мета статті — визначити особливості застосування проектної діяльності на уроках мистецтва.

Завдання статті полягають у дослідженні теоретичних основ процесу застосування проектної діяльності на уроках мистецтва.

Аналіз сучасних досліджень засвідчив, що теоретичні засади проектної діяльності на уроках мистецтва розкривають у своїх дослідженнях такі вчені: О. Безпалько, В. Гузеєва, Дж. Дьюї, В. Кіпатрик, О. Коберник, О. Косович, Л. Лук'янова, Н. Матяш, В. Нечипоренко, І. Петрова, О. Пехота, Є. Полат, В. Радіонова, Ч. Річардс, Л. Савченко, С. Сисоєва, В. Слободченкова, О. Слободяник, М. Уйсімбаєва, М. Цигулева, І. Шевченко, І. Шендрик та ін

Виклад основного матеріалу. Сутність поняття «метод проектів», ґрунтується на осмисленні родових категорій та їх істотних ознак. Серед цих понять, які формують основу